

10.9.2012

Viite OKM038:00/2011

Lausunto: toiminnallista ruotsia - lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa raportista, joka koskee ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen parantamista eri koulutusasteilla. Ruotsin kielen opetuksen kehittämisryhmä on luovuttanut raportin kehittämis ehdotuksineen 7.5.2012 opetusministeri Jukka Gustafssonille.

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että työryhmä on tehnyt hyvän pohjatyon aihetta tutkiessaan ja antaa raportissa tarkan kuvan ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen nykytilasta. Valtioneuvoston kanslia pitää työryhmän raportin loppuosassa esittämiä toimenpide-ehdotuksia pääsääntöisesti kannatettavina.

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että erityisen kannatettavia ovat toimenpide-ehdotukset, jotka liittyvät varhaiseen ruotsin kielen oppimiseen kielikylvyssä, korkeakouluopintojen yhteydessä suoritettavien toisella kotimaisella kielellä opetettavien kurssien tarjontaan sekä maahanmuuttajien kotoutumista edistävät toimenpiteet.

Kielikylpy/varhainen oppiminen

Ehdotus 4, ruotsin kielen ja kulttuurin integrointi muihin oppiaineisiin perusopetuksen luokilla (1-6), on kannatettava. Opetussuunnitelman perusteisiin tulisi sisällyttää ainakin Suomen historiaa Ruotsin valtakunnan osana ennen vuotta 1809. Lisäksi muihin oppiaineisiin, esimerkiksi yhteiskuntaoppiin ja taideaineisiin, tulisi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää tietoa Suomen ruotsinkielisen väestöstä ja sen asemasta sekä maan ruotsinkielisestä kulttuurista. Ruotsin kielen ja kulttuurin kytkeminen osaksi suurempaa Suomen historiallista jatkumoa antaisi oppilaille taustatietoa siitä, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä ja parantaisi sitä kautta ruotsin kielen oppimismotivaatiota.

Ehdotus 11, kielikylpyopetuksen opetussuunnitelman perusteet: yhteinen opetussuunnitelma on kannatettava asia, mutta sen tämänhetkinen puuttuminen ei saisi estää nykyistä laajempaa kielikylvyn tarjontaa välittömästi. Laajempi kielikylpytarjonta olisi linjassa valtioneuvoston vuonna 2004 lukiolain muutoksen yhteydessä sisällytettyihin lausumiin samoin kuin ns. Ahtisaarityöryhmän toimintaohjelmaan, joka on pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman

mukaan perusteena pääministerin johdolla valmisteltavalle kansalliskielistrategialle.

Ehdotus 12, kielikylpyopettajien määrällisen tarpeen määrittely: ehdotus on kannatettava, mutta sen toteuttaminen kestää. Valtioneuvoston kanslia toivoo, että opetus- ja kulttuuriministeriö tutkisi myös mahdollisia nopeasti toteutettavissa olevia matalan kynnyksen toimenpiteitä, joilla kielikylpytarjonnan määrää saataisiin nostettua. Kielikylpyjen määrää tulisi lisätä ja niihin pääsyä olisi helpotettava.

Ehdotus 16, resurssien suuntaaminen kielikylpydidaktiseen täydennyskoulutukseen: ehdotus on kannatettava. On tärkeää luoda kielen oppimisessa jatkumo, joka ulottuu varhaiskasvatuksesta korkeakouluopintoihin. Varhainen kosketus toiseen kotimaiseen kieleen ja toista kotimaista kieltä äidinkielenään puhuviin mahdollistaa positiivisen asenteen ja oppimishalun kehittymisen jo varhain. Varhainen vieraan kielen oppiminen parantaa lapsen valmiuksia oppia myöhemmissä vaiheissa myös muita vieraita kieliä. Myös ruotsia äidinkielenään puhuville lapsille tulisi tarjota mahdollisimman varhain kielikylvyissä toteutuvat mahdollisuudet päästä kosketuksiin suomen kielen ja suomea äidinkielenään puhuvien lasten kanssa.

Korkeakoulujen kieltenvälinen koulutustarjonta

Ehdotus 7, korkeakoulut järjestävät koulutustarjontaa ristiin mahdollistaen laajemmin vapaaehtoista ruotsin käyttöä opinnoissa: ehdotus on kannatettava. Korkeakouluopintojen osittainen suorittaminen toisella kotimaisella jatkaa luontevasti kielikylvyssä ja perusopetuksessa omaksuttuja toimintatapoja. Lisäksi se mahdollistaa jo saavutettujen valmiuksien ylläpidon sekä uusien taitojen kehittämisen. Valtioneuvoston kanslia kuitenkin toivoo, että opetus- ja kulttuuriministeriö täsmentää ehdotuksen sisältöä korkeakouluille sekä tutkii mahdollisuutta asettaa tutkintovaatimukseen tietty määrä toisella kotimaisella kielellä suoritettuja kursseja.

Ehdotus 17, finska-ruotsi –vaihto-ohjelma: ehdotus on kannatettava.

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen

Ehdotus 18, B3-opetuksen mahdollistaminen: ehdotus on kannatettava ja se tulisi toteuttaa mahdollisimman nopeasti. Ehdotus tukee valtioneuvoston vuonna 2012 tekemää periaatepäätöstä maahanmuuttajien kotouttamisesta.

Nykytilanne, jossa mahdollisuutta B3-opetukseen ei ole, sulkee käytännössä reitin ruotsin kielen oppimiseen niiltä maahanmuuttajalapsilta, jotka eivät ole ehtineet aloittaa ruotsin opintoja B1-kielenä tai ovat saaneet siitä vapautuksen. B3-opetus mahdollistaisi toisen kotimaisen kielen opiskelun aloittamisen lukion ensimmäisellä luokalla, jolloin toisen kotimaisen kielen oppimisessa

väliinputoajaksi jääminen ei olisi enää yhtä laajassa mittakaavassa mahdollista.

Ehdotus 21, vapautusperusteet: opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeita tai suosituksia yhtenäisen lain soveltamisen varmistamiseksi voidaan pitää kannatettavana. Ohjeissa tulisi kuitenkin korostaa, että vapautus on aina luonteeltaan poikkeus pääsäännöstä ja sen perusteita tulisi tulkita supistavasti sekä sitä tulisi käyttää harkiten.

Vapautusmenettelystä ei saisi muodostua rutiininomaista toimintaa. Vapautusta hakevalle oppilaalle tulisi selvittää vapautuksen vaikutus myöhemmissä koulutusasteissa sekä sen mahdolliset vaikutukset työllistymiseen.

Seuraavat ehdotukset ovat kannatettavia, mutta valtioneuvoston kanslia toivoo, että ehdotuksen toteuttamisesta vastaavat tahot ja/tai näille tahoille lankeavat toteutusvastuut sekä ehdotusten toteuttamiseen vaaditut resurssit olisi pyritty osoittamaan tarkemmin: 1, 6, 9, 14 ja 19.

Digitaalisten oppimisyhteisöjen kehittämistä (ehdotus 10) valtioneuvoston kanslia pitää kannatettavana. Samoin erillisrahoitus asetuksessa vaaditun kielitaidon saavuttamisen takaavien menetelmien kehittämiseksi korkeakouluissa on kannatettava (ehdotus 8).

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että varhainen kosketus toiseen kotimaiseen kieleen kehittää lapsissa suvaitsevaa ja uteliasta asennetta muihin kieliin ja kulttuureihin. Lisäksi maahanmuuttajien kotoutumista ja integroitumista tulee tehokkaasti edistää maahanmuuttajien kielellisiä valmiuksia parantamalla. Sivistyneet, kielitaitoiset ja kansainvälistyneet yhteiskunnan jäsenet ovat yksi tekijä, joilla Suomen kansainvälistä asemaa ja kilpailukykyä voidaan turvata jatkossakin.

Timo Lankinen
alivaltiosihteeri

Mikko Österman
erityisasiantuntija

Jakelu

OKM kirjaamo

Tiedoksi

VNK kirjaamo